



28/11/2022
ד' כסלו התשפ"ג

לכבוד ראשי סיעות הקואליציה הנכנסת :
ח"כ וראש הממשלה המיועד בנימין נתניהו, יו"ר הליכוד
ח"כ בצלאל סמוטריץ', יו"ר הציונות הדתית
ח"כ אריה דרעי, יו"ר ש"ס
ח"כ יצחק גולדקנופף, ראש סיעת יהדות התורה

שלום רב,

הנדון: לא לחקיקת בזק נמהרת של 'פסקת התגברות'

1. אנו, הארגונים החתומים מטה פונים אליך בקריאה דחופה שלא לפגוע בדמוקרטיה הישראלית ולא לצאת לתהליך חקיקה נמהר של פסקת התגברות. אנו קוראים לך להביא סוגיה משמעותית וליבתית זו לדיון רחב ומעמיק בכנסת ובציבור, ולפעול מתוך אחריות לכל חלקי הציבור ולדמוקרטיה הישראלית.
2. דמוקרטיה אינה רק שלטון הרוב. דמוקרטיה היא גם היכולת לשמור על זכויות וחירויות יסוד, להגן על מיעוטים ולשמור על איזון בין שלוש רשויות השלטון, וביתר תוקף כאשר מדובר בחברה מגוונת וחצויה כמו החברה הישראלית. עד היום, למעלה משבעים שנה מאז הקמת המדינה, מערך האיזונים הקיים הוכיח את עצמו, והדמוקרטיה הישראלית זוכה להערכה בעולם.
3. כידוע, למדינת ישראל אין חוקה. "פשרת הררי" שהתקבלה ב-1950 קבעה כי הכנסת לא תכונן חוקה, אלא זו תיכתב בפרקים, הקרויים "חוקי יסוד", שיאוגדו לבסוף לכלל חוקה. כך חוקקו את חוק יסוד: הכנסת, חוק יסוד: הממשלה, הצבא, הנשיא וכיו"ב, רק בשנת 1992 חוקקה הכנסת חוקי יסוד הנוגעים לזכויות אדם: חוק יסוד: חופש העיסוק וחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. חוקים אלה העלו על הכתב ערכים שהיו קיימים במשפט הישראלי גם קודם לחקיקתם. שלושים שנה חלפו מאז חקיקת חוקי היסוד הללו ומכוחם נפסלו מעט מאוד הוראות חוק ובית המשפט העליון גילה זהירות רבה בנושא.
4. זכויות, גם אלו החוקתיות, אינן מוחלטות (הטלת מיסים, למשל, היא פגיעה בזכות הקניין, כליאה היא פגיעה בחופש התנועה וכן הלאה), ולכן מובנה בתוך חוקי היסוד מנגנון איזון הקובע תנאים מסוימים, שרק עם התקיימם עשויה הפגיעה בזכות להיחשב לחוקית ולגיטימית: הפגיעה נעשית בחוק, לתכלית ראויה, החוק הולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ואינו פוגע בזכות במידה שעולה על הנדרש.

5. זהו הבסיס לביקורת השיפוטית שבה בוחן בית המשפט העליון חוקים במטרה להגן על זכויות היסוד - הוא בוחן אם הם עומדים בתנאים המנויים לעיל, ואם לא, מחזיר אותם לכנסת לשינויים ותיקונים, מבטל חלקים מהם או סעיפים ספציפיים, או במקרים נדירים את החוק כולו.

6. 'פסקת ההתגברות' - משמעה כי במקרה שחוק ייפסל, למשל מכיוון שהפגיעה שלו בזכויות אינה מידתית או אינה למטרה ראויה, תבוא "פסקת ההתגברות" ו"תשריין" את הוראת החוק או החוק כולו שנפסלו, ותיתן לכנסת את האפשרות לשוב ולחוקק אותם באופן שיבהיר שהכנסת, הרשות המחוקקת, מודעת לפסילה בידי בית המשפט העליון, אך סבורה אחרת, ודעתה גוברת על זו של בית המשפט.

7. חקיקת "פסקת ההתגברות" עשויה להוביל למצב בו לקואליציה שהיא הרוב בעת הזו תינתן שליטה מוחלטת ושרירותית וכוח בלתי מוגבל. למעשה, הרוב הפוליטי הנוכחי בישראל יקנה לעצמו סמכות לחוקק כל חוק שיחפוץ בו, זאת, אף אם המשמעות של החקיקה היא פגיעה מהותית בזכויות יסוד ופגיעה בחוסנה ועצמאותה של הרשות השופטת.

8. דמוקרטיה היא (גם, אך לא רק, כאמור) שלטון הרוב, אך עם הכוח אמורה לבוא גם האחריות: אחריות על הדמוקרטיה הישראלית, אחריות על האיזונים והבלמים של השיטה, אחריות על המיעוטים והזכויות של כולנו. חקיקה של פסקת ההתגברות, בהליך בזק נמהר ובצירוף דרישה לרוב מינימלי של 61, משמעה מתן כוח בלתי מוגבל בידיה של הקואליציה. זו אינה משילות, זוהי דורסנות.

9. קל להרוס, אך קשה לתקן ולהחזיר הבנות חברתיות שנבנו במשך יותר משבעים שנה וזכויות אדם ומיעוט שירמסו חלילה, אם ישונו בחיפזון, מתוך שכרון כוח, ההסדרים הקיימים שמבטאים איזונים ראויים שהגיעו אליהם בזירות ולאורך זמן. אסור לעשות זאת ללא דיון ציבורי רחב שיביא בחשבון קבוצות שונות בחברה הישראלית.

לאור האמור לעיל, אנו, הארגונים החתומים פונים אליך בבקשה לגלות את האחריות האישית והציבורית הראויה ולהתנגד לחקיקת בזק נמהרת של פסקת ההתגברות.

